

Índice

1. INTRODUCCIÓN.....	2
2. CONTEXTUALIZACIÓN NORMATIVA E DO CENTRO.....	4
2.1. Referencia normativa.....	4
2.2. Referencia ao centro.....	5
3. ANÁLISE DA SITUACIÓN DO CENTRO EN RELACIÓN COA IGUALDADE DE XÉNERO, COA VIOLENCIA DE XÉNERO E COA LGBTIFOBIA.....	6
3.1. Obxectivos xerais do Plan de Igualdade.....	6
4. OBXECTIVOS COEDUCATIVOS QUE SE ABORDAN NO PLAN.....	7
4.1. Promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.....	7
4.2. Prevención, detección e intervención en casos de violencia de xénero.....	7
4.2.1. Prevención.....	7
4.2.2. Detección.....	8
4.2.3. Intervención.....	9
4.3. Promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual.....	9
4.4. Prevención, detección e intervención en casos de LGBTIfobia.....	10
4.4.1. Prevención.....	10
4.4.2. Detección.....	10
4.4.3. Intervención :.....	14
5. MEDIDAS CONCRETAS DE ACTUACIÓN NOS SEGUINTEs.....	14
ÁMBITOS:.....	14
5.1. Organización do centro.....	14
5.2. Eliminación dos estereotipos de xénero na transmisión dos valores e dos saberes.....	15
5.3. Xestión dos espazos, dos recursos e as oportunidades de realización vocacional.....	15
de xeito inclusivo.....	15
5.4. Inclusión dos valores coeducativos na xestión da convivencia escolar.....	16
6. SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN.....	16
6.1. Proposta de criterios para avaliar as distintas tarefas.....	17
6.2. Proposta de criterios xerais para avaliación do alumnado.....	17
6.3. Proposta de criterios xerais para avaliación do profesorado.....	18

1. INTRODUCCIÓN.

Na Instrución do 6 de setembro de 2019, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, para a elaboración de plans de igualdade no curso 2019-2020, nos centros docentes sostidos con fondos públicos de niveis non universitarios da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional, exprésanse os **principios que deben guiar** o Plan de Igualdade dos centros educativos, que se citan de seguido:

Principios

O plan de igualdade basearase nos principios de valores democráticos, transversalidade, inclusión, igualdade de oportunidades e visibilidade.

1. Valores democráticos

A coeducación constitúe un modelo educativo que garante os valores sobre os que sustentan as sociedades democráticas (igualdade, liberdade, xustiza) pois garante a defensa dos Dereitos Humanos.

2. Transversalidade

A perspectiva de xénero integrarase no proxecto educativo como estratexia de introdución da transversalidade nas políticas públicas educativas.

3. Inclusión

A aplicación da perspectiva de xénero supón a erradicación de calquera situación de discriminación do alumnado por razón de sexo, xénero, identidade de xénero ou orientación sexual.

4. Igualdade de oportunidades

O centro educativo axuda á construción dunha sociedade libre na que mulleres e homes teñan as mesmas oportunidades de realización persoal e profesional.

5. Visibilidade

O plan de igualdade contribúe a transmitir un coñecemento libre de estereotipos que favorece a identificación e o recoñecemento de todos os saberes máis alá do xénero.

A citada Instrución refire que *“A igualdade entre mulleres e homes constitúe un principio reitor das sociedades democráticas, e así se recolle en multitude de normas de ámbito internacional, estatal e autonómico”*

A Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, no seu preámbulo expresa que a educación é o medio de transmitir e de renovar a cultura e o acervo de coñecementos, así como os valores que a sustentan.

Un dos principais fins que se persegue é a formación no respecto dos dereitos, das liberdades fundamentais e da igualdade efectiva de oportunidades entre mulleres e homes, así como a valoración crítica das desigualdades, de forma que sirvan para superar os comportamentos sexistas.

O artigo 1 desta lei establece como principio da educación ***“o desenvolvemento, na escola, dos valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres, así como a prevención da violencia de xénero”***.

O artigo 2 establece que o sistema educativo se orientará á consecución de determinados fins, entre os que salienta a ***“educación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres”***.

O CEIP Plurilingüe Os Tilos escolariza alumnado desde os tres anos ata os doce anos de idade. A educación na igualdade efectiva entre alumnos e alumnas, pretende ser unha constante, que se integre de xeito continuado na cultura do centro.

A participación do alumnado nas diversas actividades que se realizan no centro é diferente e específica en cada unha delas, pero os factores “xénero”, “sexo”, “identidade sexual”, non condiciona nin o grao nin o xeito de participación.

No órgano do consello Escolar existe unha persoa responsable de impulsar medidas educativas que fomenten a igualdade real e efectiva entre homes e mulleres (Art. 126.2 da LOE).

Os plans do centro, consideran e tratan a igualdade como elemento básico transversal. No centro xa non entendemos outra forma de proceder.

Cada un dos sectores que constitúen a comunidade educativa do CEIP Plurilingüe Os Tilos, ten asumido maioritariamente a coeducación con carácter de normalidade.

A través dos órganos e equipos do centro, se existise a percepción dun enfoque “diferenciador” procédese a informar dos principios que neste ámbito rexen o labor educativo, da norma no centro, e por tanto da necesidade de proceder conforme ao principio de igualdade entre os sexos.

No caso de detectarse condutas de acoso, discriminación, violencia de xénero ou condutas contrarias á convivencia por razón de xénero, ponse en marcha o Protocolo de prevención, detección e tratamento do acoso e do ciberacoso, e de ser o caso, os procedementos para a corrección de condutas contrarias á convivencia.

Establécense medidas de acompañamento, que en principio realiza a persoa titora ou un membro do departamento de orientación.

“Cando se constate que o atentado contra a dignidade do/a menor foi por causas relacionadas coa súa identidade de xénero, aplicaranse as medidas correctoras correspondentes”. (*Protocolo educativo para garantir a igualdade, a non discriminación e a liberdade de identidade de xénero*).

A través da toma de conciencia do profesorado e das familias, a educación na igualdade é un factor inherente ao centro, que forma parte do sistema de valores que definen ao CEIP Plurilingüe Os Tilos.

O alumnado fórmase mediante actividades, e en función da súa idade, respecto a profesións, eliminación de estereotipos de xénero, análise crítica de lecturas, noticias e acontecementos da realidade diaria.

As conmemoracións: Día Internacional contra a Violencia de Xénero (25 de novembro) ; e día Internacional da Muller (8 de marzo), son unha oportunidade que se aproveita no CEIP Plurilingüe Os Tilos para visibilizar mediante actividades dirixidas a todo o alumnado, o compromiso pola igualdade e o respecto entre as persoas.

Para a celebración das actividades relativas ás conmemoracións do parágrafo anterior, búscase a colaboración con outras institucións, entre as que sobresaen o o CIM do concello de Teo.

O profesorado é sensible á igualdade efectiva entre alumnos e alumnas, mulleres e homes, e participa, por iniciativa propia e/ou colectiva nos plans de formación permanente do profesorado que tratan de maneira directa ou transversal a perspectiva de xénero.

2. CONTEXTUALIZACIÓN NORMATIVA E DO CENTRO.

2.1. Referencia normativa

- Constitución española de 1978.
- Declaración universal sobre Dereitos Humanos, Declaración dos dereitos da infancia e Convención sobre os dereitos da infancia.

- Lei orgánica 1/1981, do 6 de abril, do Estatuto de autonomía de Galicia.
- Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes.
- Lei orgánica 2/2006, do 3 maio, de educación coas modificacións previstas pola Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa.
- Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa.
- Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.
- Lei 2/2014, do 14 de abril, pola igualdade de trato e a non discriminación de lesbianas, gais, transexuais, bisexuais e intersexuais de Galicia.
- Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar.
- Instrución do 6 de setembro de 2019, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa.

2.2. Referencia ao centro

No CEIP Plurilingüe Os Tilos está establecida a procura da equiparación de alumnos e alumnas nos grupos-clase; e tamén é un dos factores que se consideran no momento que se procede á reestruturación de grupos.

A coeducación consta como sinal de identidade do Proxecto educativo.

Figuran entre os obxectivos do Plan de convivencia, a igualdade entre homes e mulleres; e a prevención da violencia de xénero.

Todas as accións educativas que se proxectan no centro e as actividades que se programan, que afectan aos distintos niveis: aula, curso, ciclo, etapa, centro; contempla un proceder integrador, inclusivo, sen diferenciación por razón de xénero ou identidade sexual.

Por outra parte existe especial incidencia na prevención das violencias, da prevención da discriminación e da supresión dos estereotipos de xénero.

Este mesmo encadre abrangue e transcende as liñas xerais que se definen en cada un dos distintos documentos do centro.

3. ANÁLISE DA SITUACIÓN DO CENTRO EN RELACIÓN COA IGUALDADE DE XÉNERO, COA VIOLENCIA DE XÉNERO E COA LGBTIFOBIA

O CEIP Plurilingüe Os Tilos ven desenvolvendo a acción educativa co referente da igualdade de xénero e a non discriminación.

Que se respecte a diversidade de xénero, dentro dun fin máis amplo, o respecto á diversidade, é un continuo sobre o que cumpre perseverar ao longo de cada ano escolar.

A realidade externa á educación formal e os múltiples factores que inciden na educación, non sempre contribúen cos modelos que transmiten á aspiración da formación do alumnado no respecto a igualdade efectiva, ademais de afectar á comunidade educativa no seu conxunto.

O colexio pretende conformar un entorno de formación en sentido amplo, que abrangue o respecto a si mesmo e a si mesma e aos demais como persoas que son, independentemente da identidade de xénero ou sexual.

A educación na igualdade transcende ao conxunto das áreas de aprendizaxe e da propia acción educativa no centro, xa que se conforma como parte dos contidos transversais.

A intervención no uso de espazos condiciona a percepción do alumnado e afianza o enfoque sobre determinadas actividades con gran influencia de xénero.

A distribución do espazo para distinto tipo de xogos, contribúe á modificación da percepción inicial do alumnado, no que ás veces prevalece unha visión da realidade con matiz de estereotipo de xénero, e inxustificada.

Na participación en actividades complementarias, como xa se reflectiu, a igualdade é a norma.

Os procedementos, liñas, obxectivos e actuacións que preceden non garanten que non acaezan situacións de ruptura respecto da igualdade de xénero ou que xurdan fobias por factores de identidade sexual.

3.1. Obxectivos xerais do Plan de Igualdade

- Integrar o principio de igualdade de oportunidades entre alumnas e alumnos na nosa práctica docente.
- Educar na igualdade entre alumnas e alumnos, entre homes e mulleres, rompendo estereotipos, prexuízos e discriminacións por razón de sexo ou orientación sexual.
- Potenciar o diálogo e o respecto mutuo nas relacións interpersoais, independentemente do xénero ou identidade sexual.
- Fomentar a reflexión sobre o papel da muller e o home no ámbito familiar e social.
- Favorecer as relacións de equidade e corresponsabilidade.

- Fomentar a colaboración familia-escola na educación para a igualdade entre nenos e nenas.
- Promover de xeito permanente o respecto e a igualdade de trato entre todas as persoas que forman parte do centro, así como entre todos os membros da comunidade educativa.
- Intervir nas situacións de acoso e violencia de xénero.
- Promover prácticas educativas correctoras de estereotipos de dominación, de dependencia e de xénero.
- Suprimir as xustificacións sobre os malos tratos (celos, inseguridade, tensión) que non se activan ante outro tipo de violencias, eliminando graos de tolerancia ante a violencia machista.

4. OBXECTIVOS COEDUCATIVOS QUE SE ABORDAN NO PLAN

4.1. Promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

- Transmitir unha imaxe plural, non estereotipada das mulleres e dos homes.
- Analizar de modo crítico as mensaxes e imaxes que se transmiten, fundamentalmente das nenas, mozas e mulleres, a través de diferentes medios e de libros.
- Promover a participación equilibrada de nenos e nenas nos traballos domésticos.
- Transmitir ás familias a necesidade de actuar a prol da igualdade efectiva entre mulleres e homes en todos os ámbitos do desenvolvemento humano: persoal, familiar, social e laboral.
- Concienciar ao alumnado da conveniencia dun modelo de relacións humanas máis equitativo, por ser beneficioso para o conxunto da sociedade.
- Realizar obradoiros en colaboración co concello ou outras institucións sobre a temática de igualdade, autoestima, violencia de xénero e habilidades sociais.
- Facer visible o traballo realizado no centro derivado do Plan de igualdade.

4.2. Prevención, detección e intervención en casos de violencia de xénero.

4.2.1. Prevención

Educar en igualdade de xénero desde o inicio da escolarización e mediante o desenvolvemento dos contidos transversais.

Afrontar o conflito ou situacións de violencia de xénero de inmediato.

Desterrar falsos mitos sobre a violencia e especificamente sobre a violencia de xénero.

Desenvolver habilidades para afrontar os conflitos e resolvelos pacificamente mediante o diálogo.

Recoñecer as propias actuacións, aínda que sexan incorrectas ou irrespectuosas cos demais.

Romper os estereotipos de xénero.

Impedir/corrixir actitudes desprezativas entre o alumnado e especialmente as provocadas polas diferencias de xénero.

Transmitir valores de respecto mutuo como base necesaria das relacións sociais.

Desenvolver nas alumnas e alumnos habilidades que lles permitan vivir libres de violencia, recoñecéndoa en si mesmos ou en si mesmas, e nas noutras persoas.

Para a consecución deste obxectivo o alumnado deberá coñecer que:

Todas as persoas teñen dereito

- *A vivir libres de abuso de poder.*
- *A contalo, cando sexan vítimas de violencia ou abusos.*
- *A buscar apoio e pedir axuda.*
- *A sentir medo, rabia, tristeza, alegría, xa que as emocións son esenciais na supervivencia, e todas as persoas teñen necesidade de ser libres para expresalas.*
- *A ter unha vida digna, libre de vexacións de compañeiras, compañeiros ou adultos.*

Ninguén ten dereito:

- *A agredir a outras persoas, nin física, ni psicoloxicamente.*
- *A forzar a calquera compañeiro o compañeira a facer algo que non quere.*
- *A violentar ou tocar o corpo doutra persoa.*

4.2.2. Detección

A exposición dunha persoa (alumna) a unha situación de violencia de xénero pode producirse:

- Ante un caso de violencia de xénero na contorna familiar do alumno/a.
- Ante un caso de violencia de xénero entre o alumnado.
- Ante un caso dunha alumna vítima.

A violencia de xénero que se poida producir no alumnado das etapas educativas que escolariza o CEIP Plurilingüe Os Tilos, probablemente dimane da reprodución e/ou imitación desta conduta, xa que a maioría do alumnado é de curta idade.

En termos xerais entre adolescentes, as relacións con sinais de violencia de xénero diferéncianse das relacións igualitarias pola existencia dunha serie de condutas de dominación, abusivas e agresivas tales como:

Os abusos verbais e emocionais; as condutas dominantes e de control; os malos tratos físicos; o abuso de tipo sexual.

Os abusos máis frecuentes son os referidos ao control psicolóxico, illamento das amizades e insultos.

Para a detección tamén poden ser de utilidade algúns dos indicadores e aspectos a observar da epígrafe 4.2.2. (Detección da LGBTIfobia).

4.2.3. Intervención

Calquera membro da comunidade educativa que teña coñecemento ou sospeitas dunha situación de violencia de xénero, deberá poñelo en coñecemento do director ou directora do centro, por escrito ou verbalmente.

A dirección do centro, unha vez recibida a comunicación procedente do observador/a dunha posible situación de violencia de xénero, convocará coa máxima prontitude a reunión dun equipo, que estará constituído polo/a director/a, o titor ou titora do alumnado afectado, a persoa responsable de igualdade, o/a xefe/a de estudos e o xefe/a do departamento de orientación. Este equipo recompilará a máxima información sobre a posible situación de violencia de xénero, e despois de analizala, valorará a intervención que proceda.

Desta reunión deberá levantarse acta, na que se especifique a información recollida e as actuacións acordadas.

Sempre que se estime que poida existir unha situación de violencia de xénero, da que unha alumna poida ser vítima, a dirección informará ao Servizo de Inspección Educativa.

Primeiras medidas.

Se o equipo valora que a presunta vítima está exposta a unha situación de violencia de xénero, adoptará as medidas de urxencia que se requiran para protexer á alumna afectada e evitar novas agresións.

- Medidas para garantir a seguridade da presunta vítima e medidas específicas de apoio e axuda.
- Medidas cautelares co presunto agresor, entre as que se debe contemplar a non asistencia ao centro, se o presunto agresor é alumno do centro.

Continuarase coa recolleita de información e valoración da situación para poder determinar se os indicios indican que estamos ante unha situación de violencia de xénero.

O equipo constituído, coordinado por un dos seus integrantes, preferiblemente o/a xefe departamento de orientación, realizará unha valoración da situación a través das necesarias actuacións.

A intervención guiarase polo protocolo oficial.; de non estar actualizado, e de ser o caso, tomarase como referente o protocolo doutra Administración Pública do Estado.

4.3. Promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual.

- Integrar a diversidade de xénero na vida cotiá do centro
- Respetar o modo de ser heterosexual, homosexual, bisexual ou transexual.
- Valorar as persoas independentemente da súa orientación sexual.

- Recoñecer os prexuízos e falsas crenzas que existen no contorno escolar e familiar sobre as persoas LGTBI.
- Utilizar unha linguaxe non sexista, que facilite que as persoas se sintan recoñecidas positivamente.
- Suprimir do discurso a linguaxe discriminatoria e lacerante para moitas persoas, por razón de xénero.
- Respetar o desexo de cada persoa a ser tratada no xénero co que se identifica.
- Cuestionar os estereotipos sobre diversidade sexual.
- Incorporar a concepción de pluralidade de familias, considerando a diversidade existente na contorna e no propio centro.
- Valorar positivamente as expresión de afecto e amor entre as persoas.
- Respetar a intimidade e confidencialidade de cada unha das persoas.
- Sinalar con asertividade as actitudes sexistas e homófobas e amosar as consecuencias que teñen nas persoas e na sociedade.

4.4. Prevención, detección e intervención en casos de LGBTIfobia.

4.4.1. Prevención

Os obxectivos indicados nas epígrafes anteriores están orientados á prevención (sensibilización, concienciación, respecto, interiorización).

4.4.2. Detección

Para a detección de casos de LGBTIfobia, poderanse ter en conta os indicadores e aspectos a observar que se reproducen a continuación.

Indicadores de acoso escolar por homofobia e transfobia entre o alumnado:

Na interacción cotiá entre o alumnado obsérvase que se refiren ou tratan a unha persoa concreta:

- *Con alcumes e/ou cancións relacionadas co xénero ou a sexualidade (“maricón”, “marimacho”, etc.).*
- *Arremedando a súa forma de falar, de moverse ou de camiñar e/ou empregan burlas, menosprezos, insultos ou vexacións.*
- *Con hostilidade.*
- *Marxinándoa nas actividades escolares e extraescolares. (normalmente está só ou soa).*
- *Ao mencionarse en clase un personaxe ou referente con identidade sexual distinta á heterosexualidade fan alusións a esa persoa concreta.*

Semella necesario observar no recreo e nas clases, as relacións entre o alumnado, xa que estes espazos poden resultar de axuda para detectar situacións de acoso vinculadas á homofobia e a transfobia.

Débase poñer especial atención aos aseos, xa que son espazos potencialmente perigosos para quen non responde ao xénero e/ou sexualidade normativos. (división por sexos; ausencia de persoas adultas).

A persoa concreta (presuntamente acosada):

- *Vive con tensión situacións cotiás, que obrigan a: usar os espazos comúns, compartir asentos, saír de clase ou entrar, falar en público.*
- *Manifesta maior introversión e menor participación nas actividades habituais do centro.*
- *O seu rendemento escolar vai diminuíndo gradualmente.*
- *Relaciónase soamente con persoas doutro sexo.*
- *Presenta repetidamente ausencias ou faltas de asistencia inxustificadas ao centro educativo.*

No caso dos primeiros indicadores, debemos prestar especial atención ás TIC –redes sociais, mensaxes, vídeos, chats, ...– xa que os espazos virtuais facilitan esas situacións e segundo Luengo (2011): “Ameazas, calumnias e inxurias, delitos contra a intimidade e actos contra a liberdade sexual son os comportamentos máis recorrentes entre os relacionados co ciberacoso”.

Indicadores para detectar o ciberacoso, que pode estar motivado por homofobia e transfobia:

- *Difusión de gravacións ou fotografías na internet sen consentimento.*
- *Modificación dunha imaxe ou colocar etiquetas ofensivas.*
- *Envío de mensaxes ofensivas ou expresións de odio, rumores, insultos, chistes despectivos, burlas ou vexacións en redes sociais, blogues, foros ou chats.*
- *Suplantación de identidade en medios dixitais.*
- *Exclusión de persoas concretas de espazos compartidos polo resto da clase (grupos de Whatsapp, Tuenti, ...)*

Resulta **inevitable** mencionar que a detección deste tipo de acoso non é **sinxelo nin doado**, xa que moitas veces ten lugar en plataformas inaccesibles para os centros educativos; polo que o CEIP Plurilingüe Os Tilos procurará involucrar a toda a comunidade educativa, e especialmente ao alumnado, na formación, información e sensibilización sobre o uso responsable, respectuoso das TIC.

Que pode observar a familia para detectar se un fillo ou filla é vítima de acoso?

- *Negativas reiteradas a asistir ao centro educativo.*
- *Cambios estéticos e na vestimenta coa que acudía normalmente ao centro.*
- *Volta á casa coa roupa desamañada ou o material escolar deteriorado, ou sen el.*
- *Presenza de feridas, contusións, que non se explican pola actividade escolar normal.*
- *Non conta con amizades coas que pasar o tempo libre fóra do centro educativo.*
- *Aparición de somatizacións reiteradas: malestar ao levantarse, mareos, dores de cabeza, molestias ou alteracións gastrointestinais, asfixia ou opresión no peito, tremores, palpitacións, rixidez, alteracións do apetito ou do sono.*
- *Abandono progresivo das afeccións e reticencias para participar en actividades de lecer e tempo libre.*
- *Amosa actitudes agresivas na casa.*
- *Non se atreve a saír só ou soa á rúa.*
- *Aparecemento de auto-lesións, e signos de desprezo por vivir.*
- *Falta de control emocional: prantos incontrolados, respostas emocionais extremas.*

Que pode observar a comunidade educativa para detectar ao alumnado que efectúa acoso?

- *Utiliza expresións despectivas ao referirse á homosexualidade, á bisexualidade ou a transexualidade.*
- *Exclúe, insulta, ameaza ou agride ás persoas que non seguen as normas hexemónicas de xénero e sexualidade.*
- *As expresións, condutas e emocións que non se axustan á sexualidade e xénero normativos espertan a súa agresividade verbal e física.*
- *Ao coñecer que un/unha alumno/a é homosexual, transexual, outro/a tenta provocalo/a.*
- *Aquelas situacións e actividades que reafirman a masculinidade ou feminidade espertan especialmente o seu interese e motivación.*
- *Négase a incluír á persoa presuntamente afectada no seu equipo durante as actividades.*
- *Coacciona e chantaxea ao resto do alumnado para que non teña amizade e relación coa persoa presuntamente acosada.*

Que pode indicar que o persoal docente e non docente ten actitudes homófobas e tránsfobas cara ao alumnado?

- *Realiza comentarios despectivos sobre a sexualidade ou o xénero daquelas persoas ou referentes aludidos no contido da súa área ou do alumnado nas reunións de docentes.*
- *Procura deliberadamente a imperceptibilidade da homosexualidade, bisexualidade ou transexualidade de personaxes históricos ou de referencia.*
- *Aproba de maneira activa (mediante sorrisos, xestos, etc.) ou pasiva (mediante o silencio) os insultos ou outras agresións homófobas.*

- *Non respecta o cambio de nome do alumnado transexual e continúa chamándoo polo nome que aparece en documentos oficiais.*
- *Non permite que o alumnado transexual utilice os baños adecuados á súa identidade de xénero.*
- *Segrega por sexo na realización de actividades e/ou non permite ao alumnado transexual formar parte do grupo segundo a súa identidade de xénero.*
- *Se coñece ou sospeita unha situación de acoso por homofobia ou transfobia, non actúa e non comunica a situación ás autoridades do centro.*

Que pode indicar que o alumnado ten actitudes homófobas e tránsfobas cara o personal docente ou non docente?

- Aparecen pintadas nas lousas, corredores, ou aseos do alumnado que aluden en concreto á sexualidade dunha persoa en concreto.
- Insulta chamando «maricón», etc.
- Imita e ridiculiza a forma de falar ou de moverse.
- Pregunta repetidamente pola situación sentimental ou se difunden rumores sobre a situación.
- Alude despectivamente ás condutas, expresións ou emocións tradicionalmente asignadas ao sexo oposto.
- Ao mencionarse en clase un personaxe ou referente homosexual, bisexual ou transexual fanse alusións despectivas á persoa.

Indicadores específicos para detectar acoso por homofobia ou transfobia dirixido ao persoal docente e non docente LGBTI por parte dos seus compañeiros/as e/ou autoridades educativas

- Pregúntaselle repetidamente pola súa situación sentimental e/ou se difunden rumores sobre esta.
- Alúdese despectivamente as condutas, expresións ou emocións tradicionalmente asignadas ao sexo oposto.
- Sofre condutas discriminatorias no exercicio dos seus dereitos laborais.
- Subestímense as súas capacidades ou habilidades intelectuais.
- Ignóranse as súas achegas ou comentarios, ou se lle exclúe da toma de decisións.
- Asígnanselle tarefas de responsabilidade inferior á súa categoría profesional ou capacidades.
- Encárganselle tarefas sen sentido ou con prazos imposibles de cumprir.
- Dificúltaselle o acceso aos medios necesarios para o bo desenvolvemento do seu traballo.
- Non se lle ten en conta para o exercicio de postos de responsabilidade.

4.4.3. Intervención :

Se hai sospeita de acoso motivado por LGBTIfobia, poñerase en marcha o “**Protocolo educativo para a prevención, detección e tratamento do acoso escolar e ciberacoso**”.

As actuacións terán como referente, o “**Protocolo educativo para garantir a igualdade, a non discriminación e a liberdade de identidade de xénero**”.

5. MEDIDAS CONCRETAS DE ACTUACIÓN NOS SEGUINTE ÁMBITOS:

5.1. Organización do centro.

- Distribución equitativa das alumnas e dos alumnos por grupos-clase.
- Realización de actividades e tarefas coa participación igualitaria de alumnas e alumnos.
- Uso da linguaxe inclusiva e non sexista, evitando o uso do xenérico masculino como unha categoría universal que exclúe ás mulleres.
- Organización e participación nas actividades correspondentes ao 25 de novembro e ao día 8 de marzo, en colaboración co CIM do concello de Teo e en cooperación cos centros educativos do concello.
- Obradoiro anual de igualdade (4º curso) e de autoestima (5º curso) en colaboración co CIM do concello de Teo.
- Considerar as indicacións deste documento que afectan ao ámbito pedagóxico no referido á concreción curricular e telas en conta nas programacións didácticas.
- Recoller no plan de atención á diversidade medidas inclusivas que atendan á diversidade en todas as súas dimensións.
- A acción titorial incluirá nas súas liñas de traballo: a prevención da violencia de xénero, violencias de orixe sexista e calquera violencia; as mensaxes sobre profesións sen inclinación de xénero, o desenvolvemento persoal no referido a autoconcepto, autoestima, autorregulación emocional, habilidades sociais; a autonomía, o coñecemento do corpo, bo trato e respecto mutuo nas relacións afectivas.
- Difundir o plan entre os distintos sectores da comunidade educativa.
- Promover a formación do profesorado e das familias en materia de igualdade.

Primordialmente o profesorado, e tamén as familias do alumnado, deberán asumir a flexibilidade e a incerteza que supón abordar de xeito cotiá as diversidades na aula, xa que cómpre considerar que calquera identidade de xénero pode xerar desafíos a cada persoa e ao propio sistema educativo.

5.2. Eliminación dos estereotipos de xénero na transmisión dos valores e dos saberes.

- Facer visible á muller e as súas achegas nos distintos ámbitos de coñecemento.
- Formar ao alumnado na necesidade da corresponsabilidade, o coidado, a aceptación das distintas identidades de xénero.
- Deconstruír os roles e estereotipos de xénero.
- Respetar a diversidade sexual e familiar.
- Ofrecer na Biblioteca materiais relativos á diversidade sexual, familiar e de identidade de xénero que sirvan como recursos pedagóxicos para o persoal docente e de referencia para o alumnado.
- Facer análise das actividades-tipo nas que é susceptible que se reproduzan estereotipos de xénero.
- Establecer e manter relacións persoais sen condicionantes definidos pola identidade de xénero.
- Pór en valor á/ás “muller”/es máis próximas e que son un referente pola profesión que desenvolven e pola súa significación no avance de cara a igualdade efectiva.
- Realizar actividades de sensibilización na aula.
- Analizar o labor e a profesión que desempeñan indistintamente mulleres e homes na realidade máis próxima e cotiá: localidade, concello, goberno da Comunidade, do Estado; premios e galardóns; deportes, presenza nos medios de comunicación (TV, radio, prensa).
- Estudo sobre os estereotipos de xénero (xoguetes, ...)

5.3. Xestión dos espazos, dos recursos e as oportunidades de realización vocacional de xeito inclusivo.

- Realizar un uso igualitario dos espazos. Este aspecto tratarase en cada unha das titorías.
- Usar os recursos e materiais dos espazos comúns: biblioteca, pistas, sala de profesorado, aulas e aulas específicas (educación musical, informática) sen discriminación por razón de xénero.
- Promover que o alumnado evite os xogos sexistas en calquera zona do colexio, e manter as limitacións de determinados xogos en distintas zonas do patio.
- Afianzar o uso compartido da pista polideportiva, con reparto realizado na titoría, para distintos xogos.
- Promover os xogos con participación plural.
- Animar a xogar no patio, cos xogos de chan que hai en distintas zonas.
- Fomentar lecturas coeducativas a través da biblioteca escolar.
- Revisar a idoneidade dos contidos audiovisuais das actividades que se realizan no centro.
- Empregar contidos de actualidade para sensibilizar, reaccionar e avanzar cara á igualdade real.
- Prevenir a discriminación por razón de sexo, xénero ou orientación sexual desde o ámbito da orientación e da docencia.

5.4. Inclusión dos valores coeducativos na xestión da convivencia escolar.

- Comunicar á comunidade educativa que os Dereitos Humanos deben prevalecer sobre tradicións, crenzas relixiosas e culturais e que, polo tanto, o dereito a unha vida sen violencia e ao libre desenvolvemento da propia personalidade deben guiar a acción docente.
- Impulsar as titorías específicas de atención á diversidade afectivo-sexual, familiar e de identidade de xénero.
- Considerar no plan de convivencia a resolución pacífica dos conflitos con perspectiva de xénero, o respecto e o coidado polas identidades e as culturas que respecten os Dereitos Humanos, a diversidade sexual, as relacións de convivencia respectuosas e en equidade entre o alumnado, profesorado, familias e resto da comunidade educativa.
- Recoñecer os progresos da comunidade educativa na igualdade de xénero e reforzar positivamente os avances contra a discriminación e a favor da diversidade sexual, familiar e de identidade de xénero.
- Responder educativamente aos comentarios, chistes e burlas sexistas ou homófobas feitas polo alumnado ou polo persoal do centro, estean ou non dirixidos a persoas LGBTI.
- Amosar as consecuencias que ten o acoso por homofobia e transfobia sobre as persoas que o sofren, e tamén nas persoas acosadoras.
- De ser o caso, deter este tipo de situacións (homofobia e transfobia).

6. SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN.

A avaliación do Plan de Igualdade realizarase a final de cada curso escolar.

A avaliación será continua e terá carácter formativo.

Basearase na observación directa e sistemática e os aspectos cualitativos serán recollidos nun rexistro.

Os equipos ciclo e de niveis (dous niveis) achegarán ao equipo de convivencia unha valoración xeral do desenvolvemento do plan, coa concreción das carencias e as actuacións prioritarias.

Para esta valoración tomaranse como referente aqueles aspectos que se sinalaran inicialmente como prioritarios para o curso escolar, así como a análise das diversas situacións que xurdiron ao longo do curso escolar.

Valorarase :

Nivel de consecución dos obxectivos

Grao de incidencia na aula e no centro

Colaboración co concello e outras institucións

Recursos utilizados:

Humanos: profesorado, relatores/as, nais/pais ...

Materiais: libros, carteis, vídeos ...

Dificultades detectadas

Valoración global.

O equipo de convivencia dará traslado dos resultados desta avaliación á xefatura de estudos.

A integración e análise do conxunto dos resultados, teranse en conta para establecer as liñas prioritarias para o seguinte curso escolar.

O equipo directivo, na modalidade que considere, informará ao Claustro e ao Consello Escolar. Estes órganos poderán facer as achegas correspondentes; e mesmo propostas que entrañen compromisos concretos de actuación por parte das persoas proponentes.

O alumnado dos cursos que se determine, participará na avaliación de actividades e propostas que se teñan levado a cabo na súa aula ou no centro.

Poderanse usar cuestionarios para que se cumprimenten por cada sector da comunidade educativa .

6.1. Proposta de criterios para avaliar as distintas tarefas.

A participación e implicación do alumnado, profesorado e familias involucradas.

A dinámica dos grupos: fluidez, participación e cooperación

O material empregado: utilidade, presenza de estereotipos sexistas.

As controversias conceptuais, a reflexión colectiva e mesmo individual ao respecto: incremento de valores de respecto e equidade ás persoas diferentes.

A linguaxe : integradora coa identidade sexual.

O ambiente: favorecedor da libre e respectuosa expresión dos sentimentos.

6.2. Proposta de criterios xerais para avaliación do alumnado

Utiliza ou sabe utilizar a linguaxe coeducativa.

Respecta as diferenzas dos compañeiros e das compañeiras

Discrimina entre imaxes sexistas e non sexistas.

Identifica estereotipos de xénero.

Valora a diversidade desde o respecto.

Participa nas actividades propostas.

6.3. Proposta de criterios xerais para avaliación do profesorado

Grao de implicación no desenvolvemento e aplicación do Plan.

Capacidade para deseñar estratexias e recursos.

Colaboración e participación cos compañeiros e compañeiras para elaborar actividades e realizar propostas.

Aspectos a considerar ou mellorar.

PLAN DE IGUALDADE

CEIP PLURILINGÜE OS TILOS

Curso 2019-2020